

‘Interactiewijken’ om zorgkosten te drukken

Volgens het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (z.d.) (RIVM) neemt het aantal mensen met ouderdomsziekten en eenzaamheid toe door vergrijzing. Zo zijn er in 2040 1.7 miljoen meer 65-plussers. Onderstaand infographic van het RIVM schetst dit beeld. Door die vergrijzing neemt de druk op het hele zorgsysteem toe. Deze ontwikkeling vraagt volgens ons **niet** alleen meer inzet op zorg, maar ook op welzijn.

Deze infographic laat zien hoe onze volksgezondheid en zorg zich ontwikkelen als we als maatschappij op de huidige voet zouden doorgaan en niets extra's zouden doen.

Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, April 2018

De zorg is nu vooral gericht op het vermijden of oplossen van een ziekte en gebrek. Daarbij ervaart een cliënt niet automatisch welzijn of leefplezier. Zo stijgt het aantal eenzame mensen van 75 jaar en ouder van 600 duizend in 2015 naar 1.3 miljoen in 2040. Dit is de helft van de mensen van 75 jaar en ouder. Daarnaast zal de eenzaamheid van ouderen in totaal toenemen van 5.2 miljoen in 2015 naar 5.9 miljoen in 2040. Dat vraagt om een andere aanpak, zoals: liefdevolle zorg en de juiste aandacht voor wie de cliënt is, wat zijn of haar leefstijl is en aandacht voor hoe zijn of haar sociale en fysieke omgeving eruit ziet. Hierdoor ervaart de cliënt welzijn. Dit zien we bijvoorbeeld bij de wijk De Klinkenberg (zorgvoorbeter.nl, 2021). Deze zorglocatie is ingericht op interactie met de wijk. Hierdoor neemt het sociale contact toe en draagt het bij aan leefplezier van mensen, wat het algeheel welzijn verbetert.

Een tegenargument voor deze stelling kan zijn, dat ouderenzorg duur is voor onze samenleving. Als je bezuinigt op de zorg, kun je meer geld uitgeven aan het aflossen van staatsschuld. Toch zou dit uiteindelijk duurder zijn, omdat de ouderen dan minder zorg ervaren en dus vaker een gebrek of ziekte laten zien. Zo wordt zorg als hedendaagse preventie toegepast (welzijn) om de toenemende zorgvraag te voorkomen.

Onze mening is dan ook dat er een andere aanpak van zorg moet komen. Zo moet er meer ingezet worden op het welzijn. Door bijvoorbeeld ‘interactiewijken’ in te richten voorkom je extra zorgkosten. Kortom geef de ouderen welzijn als maatje voor het leven.

Literatuurlijst

Kennisplein Zorg voor Beter. (2020, 1 september). *Wat is welbevinden in de ouderenzorg?* Zorg voor Beter. Geraadpleegd op 11 oktober 2021 van <https://www.zorgvoorbeter.nl/levensvragen-ouderen/welbevinden-ouderenzorg>

Kennisplein Zorg voor Beter. (2021, 26 april). *De Klinkenberg: spin in het web in de wijk.* Zorg voor Beter. Geraadpleegd op 11 oktober 2021 van <https://www.zorgvoorbeter.nl/nieuws/wijk-spin-in-web-klinkenberg>

Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu. (z.d.). *Belangrijkste ontwikkelingen | Volksgezondheid Toekomst Verkenning.* Geraadpleegd op 11 oktober 2021, van <https://www.vtv2018.nl/belangrijkste-ontwikkelingen>

Zorgwijzer. (2021, 16 augustus). *Zorg wordt onbetaalbaar: "huidig stelsel moet beter".* Geraadpleegd op 11 oktober 2021 van <https://www.zorgwijzer.nl/zorgverzekering-2021/zorg-wordt-onbetaalbaar-huidig-stelsel-moet-beter>

Nijmegen, 11 oktober 2021

Auteurs: Margriet Dunnink, Anthony van de Laar en Bob Walravens

Wachttijden GGZ kost levens

Elk mens heeft recht op goede zorg, zo hebben we dat in Nederland goed met elkaar afgesproken en vastgelegd in de wet. Toch zijn er in Nederland 27 duizend patiënten met een psychische aandoening die langer dan 3 maanden moeten wachten op geestelijke gezondheidszorg (ANP, 2021). Dit wachten veroorzaakt onnodig leed en kost letterlijk mensenlevens. Daarom vinden wij dat de wachttijden binnen de GGZ zo snel mogelijk weer binnen de normen moeten zijn.

Wachten kost geld, gezondheid en zelfs levens

Zoals dat bij de meeste aandoeningen geldt, is een vroegtijdige signalering en behandeling belangrijk. Dit geldt zeker ook bij psychische hulpvragen. Wanneer patiënten op een behandeling moeten wachten, ondervinden zij langer de lasten van hun aandoening. Daarnaast kan het zelfs zo zijn dat de aandoening verergert. Zo kunnen verslaafden tijdens hun wachttijd meer verslaafd worden, zakken mensen met een depressie daar steeds dieper in weg en krijgen bijvoorbeeld mensen met anorexia langere tijd niet de voedingsstoffen binnen die ze nodig hebben. Dit brengt hogere kosten met zich mee, omdat de behandeling uiteindelijk intensiever wordt en langer gaat duren.

4 Jaar verder...

In 2017 al hadden zorgaanbieders, zorgverzekeraars en het Ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport afspraken gemaakt om de wachttijden in de GGZ te verminderen. Er is toen afgesproken dat cliënten niet langer dan vier weken mogen wachten op een intake en dat uiterlijk binnen tien weken de geïndiceerde behandeling gestart moet zijn. Echter, tot op de dag van vandaag zijn er nog steeds duizenden mensen die te lang moeten wachten op hun behandeling (NOS, 2018). In de afgelopen vier jaar zijn ondertussen veel gespecialiseerde en kundige medewerkers vertrokken uit GGZ-instellingen naar particuliere praktijken. Dit vanwege de hoge werkdruk die zij ervaren.

Tijd voor een nieuw plan

Het probleem is over de jaren vanuit verschillende oogpunten complex is geworden. Toch denken wij dat het terugdringen van wachtlijsten binnen de GGZ in de komende jaren zeker een haalbare doelstelling is. Wanneer men kijkt naar andere sectoren in Nederland is de kennis duidelijk aanwezig om wachtlijsten zo kort mogelijk te houden. Het is tijd om deze kennis te vertalen naar de GGZ. Wij pleiten er daarom voor dat de politiek met zorgverzekeraars en zorgaanbieders om de tafel gaat zitten om tot een nieuw plan te komen om dit doel zo spoedig mogelijk te bereiken. Op die manier moeten zowel de patiënten als de medewerkers weer vooruitzicht hebben op verbetering. Iets wat zeker voor de GGZ onmisbaar is. Slimme wachtrijoplossingen dragen bij aan lagere zorgkosten, wat weer plezierig is voor de Nederlandse belastingbetaler.

Literatuurlijst

ANP. (2021, 12 juli). *27.000 mensen wachten te lang op hulp van de ggz*. Trouw. Geraadpleegd op 6 oktober 2020, van <https://www.trouw.nl/cultuur-media/27-000-mensen-wachten-te-lang-op-hulp-van-de-ggz~b4d59e45/>

Groenlinks. (2020, 20 januari). *Waarom zoveel mensen op de wachtlijst staan voor psychische hulp* [Foto]. Geraadpleegd op 6 oktober 2020, van <https://groenlinks.nl/nieuws/waarom-zoveel-mensen-op-de-wachtlijst-staan-voor-psychische-hulp>

NOS. (2018, 13 april). *Lange ggz-wachtlijsten leiden tot roodgloeiende hulptelefoon*. Geraadpleegd op 06 oktober 2020, van <https://nos.nl/artikel/2227147-lange-ggz-wachtlijsten-leiden-tot-roodgloeiende-hulptelefoon>

D. Haenen, Y. Huugen & H. Lentjes
Nijmegen, oktober 2021

Wie vraagt jongere mantelzorgers hoe het met ze gaat?

Dit is een vraag waar velen het antwoord 'ik' op zouden moeten geven. Maar tot de dag van vandaag staan mantelzorgers nog steeds te veel in de schaduw van onze maatschappij. In 2019 zorgden ongeveer vijf miljoen Nederlanders van zestien jaar en ouder voor een familielid of andere naasten (De Boer, De Klerk, & Verbeek-Oudijk, 2020). Ruim een kwart van de bevolking die puur uit liefde voor de medemens zorgt en toch krijgt Nederlands grootste thuiszorgorganisatie naar onze mening te weinig aandacht.

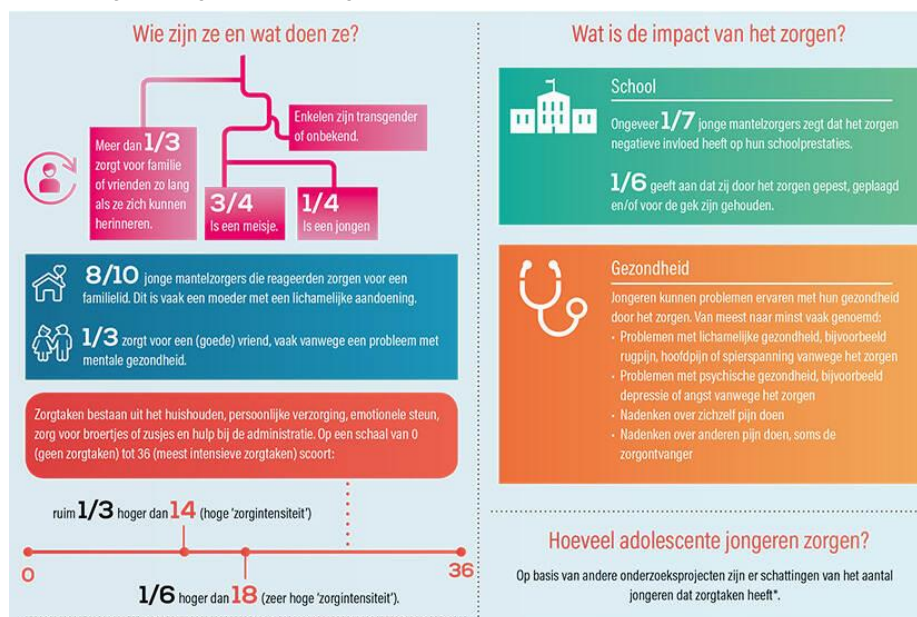
Waarom dit onderwerp ons aangrijpt? Omdat zo'n 10% van de mantelzorgers bestaat uit jongvolwassenen zoals wij. Een groep die midden in de bloei van hun leven staat, bezig met het opbouwen van een carrière en het ontdekken van de wereld. Totdat je ouders niet meer voor jou zorgen, maar jij voor je ouders. Een verandering die soms heel geleidelijk verloopt en soms plots ontstaat. Een verandering die je leven op z'n kop kan zetten. Wij vinden dat zij meer recht op aandacht hebben. Met de toenemende vergrijzing, de trend om langer thuis te blijven wonen en de druk op de zorg zal het aantal mantelzorgers in de toekomst steeds verder stijgen. Gelukkig ontstaan er steeds meer initiatieven om deze mensen tijdelijk te ontlasten door de zorgbehoevenden een dagje mee uit te nemen. Deze instanties helpen bij de fysieke belasting, maar iedereen kan een bijdrage leveren aan de sociaal-emotionele belasting.

Wij Nederlanders staan te weinig stil bij de mantelzorg. Er is veel aandacht voor degene die hulp en of zorg nodig heeft, voor degene aan wie je kunt zien dat ze niet meer in staat zijn om volledig voor zichzelf te zorgen. Dat maakt ook dat je in ons land de kans krijgt om oud te worden. Echter, achter deze personen zit een groep waar ook op afgestemd hoort te worden, die bedankt moet worden voor hun inzet. Wij vinden dat het onderwerp mantelzorg veel vaker op onze nationale agenda moet staan.

Als gemiddeld een op de vier Nederlanders mantelzorger is, betekent dit dat er altijd wel iemand om je heen voor een ander zorgt. Alleen ben je je hier niet altijd bewust van. Het is voor ons lastig om te begrijpen dat er mensen kunnen zijn die leeftijdsgenoten pesten of voor de gek houden, omdat zij mantelzorger zijn. Dit maakt het nog lastiger om de drempel te overbruggen en het onderwerp bespreekbaar te maken. Dus hoe kunnen wij met z'n allen bijdragen aan de sociaal-emotionele belasting? Door simpelweg te vragen hoe het met iemand gaat, een luisterend oor bieden.

Afbeelding 1. Jongeren met zorgtaken

Bron: (SCP, 2019)

Bibliografie

de Boer, A., de Klerk, M., Verbeek-Oudijk, D., & Plaisier, I. (2020). *Blijvende bron van zorg: Ontwikkelingen in het geven van informele hulp 2014-2019*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

SCP. (2019, november 9). *Hoe vergroot je het welzijn van jonge mantelzorgers?* Opgeroepen op 8 oktober 2021, van Sociaal en Cultureel Planbureau:
<https://www.scp.nl/actueel/nieuws/2019/11/09/hoe-vergroot-je-het-welzijn-van-jonge-mantelzorgers>

Anke Lindenburg
Amy Schekman
Nijmegen, 8 oktober 2021